

Рівненський державний гуманітарний університет
Психолого-природничий факультет

Студентський дайджест:

збірник наукових матеріалів здобувачів вищої освіти

Випуск 2

Рівне, 2020

Головний редактор:

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор, перший проректор, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

Виконавчий редактор:

Корчакова Наталія Вікторівна – доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

Члени редакційної колегії:

Немеш Олена Миколаївна – доктор психологічних наук, доцент, професор, в.о. ректора Рівненського державного гуманітарного університету.

Павелків Віталій Романович – доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри загальної психології та психодіагностики, декан психолого-природничого факультету Рівненського державного гуманітарного університету.

Безлюдна Валентина Іванівна – кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

Юрчук Олексій Іванович – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки і психології (дошкільної та корекційної) імені проф. Т.І. Поніманської Рівненського державного гуманітарного університету.

СТУДЕНТСЬКИЙ ДАЙДЖЕСТ: збірник наукових матеріалів здобувачів вищої освіти. Випуск 2. Рівне: РДГУ, 2020. 140 с.

За достовірність фактів, дат, назв тощо відповідальність несуть автори матеріалів.

*Друкується за рішенням Вченої Ради РДГУ
(протокол №11 від 26 листопада 2020 р.)*

серйозно деформує особистість: у молодій людині зникає відчуття реального, а віртуальне виходить на перший план – комп'ютер стає сенсом життя.

Зазвичай саме через «затягуючий» контент розвивається інтернет залежність. Як стверджують вчені, з найбільш вразливих категорій щодо інтернет залежності є підлітки, які сприймають інтернет, як основний засіб отримання інформації та комунікації. Інтернет-залежність вважають психічним розладом, який проявляється в нав'язливому бажанні вийти в інтернет і неспроможність вчасно від нього відключитися. Основними ознаками інтернет залежності є гарне самопочуття чи ейфорії від проведення часу за комп'ютером, неможливість зупинитися, нехтування сім'єю та друзями, відчуття пустоти, депресії, розлади сну та концентрації уваги, знервованість, погане самопочуття, проблеми з навчанням. Підлітки з інтернет залежністю замкнуті, неврівноважені, дратівливі, вони байдуже ставляться до близьких та можуть ігнорувати потребу в їжі, сні, живому спілкуванні та фізичній активності. Поява інтернет-залежності у підлітків може говорити про наявність таких психологічних проблем, як: нереалізування себе в колі спілкування, проблемних відносинах в сім'ї, складнощі з навчанням, від яких підліток ховається в віртуальному світі. Тема інтернет-залежності є ще повністю не дослідженою, але вона набуває актуальності з кожним днем, оскільки загроза інтернет-залежності у підлітків зростає з розвитком комп'ютерних технологій [3].

Висновок. Отже, в результаті нашого дослідження, ми визначили, що інтернет має як позитивний, так і негативний вплив на формування особистості підлітка. Позитивний полягає в тому, що дає можливість черпати ресурс для самонавчання, самореалізації, самовдосконалення, дає змогу задовільнити потребу в спілкуванні та просто відпочити від буденних проблем. А негативний вплив полягає в тому, що в інтернеті є багато «затягуючого» контенту, такого, як соціальні мережі, онлайн ігри. Й підлітки, самі цього не помічаючи, витрачають весь свій час «в пусту», граючи в ігри та спілкуючись в чатах, забуваючи в той час про реальний світ. Також варто зазначити, що довготривале користування інтернетом, девайсами може призвести до залежності; негативно впливає на фізичний та психоемоційний стан підлітків.

Список використаної літератури

1. Калинина Ю. В., Заплата Е. А., Еремина Е. А., Лопатин Д. В. «Интернет зависимость – болезнь нового поколения» // Гаудеамус. 2012. №20. С. 129-133.
2. Кочетов А. Н. Влияние Интернет на развитие общества // Информационное общество. 2000. № 5. С.43-48.
3. Янг К. С. Диагноз – интернет-зависимость // Мир Internet. №2. 2000. С. 24-29.

УДК 159.922.8:316.47

ПОБУДОВА МІЖОСОБИСТІСНИХ ВЗАЄМИН ЯК ЗАВДАННЯ РОЗВИТКУ У ПЕРІОД ДОРОСЛОСТІ

Паршина Я., здобувач ОС «магістр» спеціальності 053«Психологія», 6 курс, РДГУ

Керівник: канд.психол.наук, доцент Яцюк Н. О.

Постановка проблеми. Останнім часом можна констатувати зростання інтересу психології та інших соціальних наук до проблеми людських взаємин. Змінюються технології, соціальна мобільність, структура сім'ї, збільшується період пошуку партнера, збільшення віку вступу до шлюбу, відмова від формального закріплення стосунків та народження дітей, нетривалість стосунків, низький ступінь задоволеності ними – усе це можна вважати проявами дефіциту здатності до побудови стосунків. Розвиток здатності до побудови міжособистісних взаємин відбувається упродовж всього життя. Проте найважливішого значення це набуває у період ранньої та середньої дорослості, коли пошук пари та

встановлення міжособистісних взаємин є одним із завдань розвитку та водночас – критерієм особистісної зрілості.

Мета статті – здійснити аналіз здатності до побудови стосунків у контексті життєвого шляху людини.

Виклад основного матеріалу. Розвиток людини відбувається у загальному контексті її життєвого шляху, який визначають як історію «формування і розвитку особистості у певному суспільстві, розвитку людини як сучасника певної епохи та ровесника певного покоління» [2].

Визначення меж та специфіки розвитку особистості на різних етапах дорослості здійснюється у різних відомих у сучасній науці теорій.

Період дорослості охоплює більшу частину життя людини. Він включає періоди входження в професію, оволодіння соціальними та професійними ролями, активної професійної діяльності, побудови взаємин у парі, створення сім'ї, виховання дітей, наставництва, мудрості, передачі досвіду, завершення професійного життя.

Всередині періоду дорослості виділяють ранню, середню та пізню дорослість, межі яких не є чітко визначеними. Так, за Д. Бромлі, період ранньої дорослості – це вік від 21 до 25 років, за Е. Еріксоном, – від 20 до 25 років, за Г. Крайг, – від 20 до 40 років. Такі суттєві розбіжності у поглядах вчених зумовлені тим, що суб'єктивне переживання віку та об'єктивні показники розвитку визначаються не стільки хронологічним віком, скільки соціальним та економічним статусом, рівнем освіти, специфікою професійної діяльності. Тому Г. Крайг справедливо зазначає, що точно вказати межі стадій розвитку дорослих складно, оскільки головна риса дорослості – мінімальна залежність розвитку від хронологічного віку [1].

Відповідно до концепції Е. Еріксона, завданням і результатом розвитку за нормальної його лінії є досягнення близькості, душевна теплота, розуміння, довіра, здатність ділитися з навколишніми [3].

Близькість Е. Еріксон розуміє не тільки як фізичну близькість, але й здатність турбуватися про іншу людину, ділитися з нею усім суттєвим, проявляти моральну силу, залишаючись вірним таким стосункам, навіть, якщо можуть вимагати значних жертв і компромісів. Це поняття не обов'язково пов'язане з сексуальним потягом, а й поширюється на дружбу. Людина, яка здатна на близькість, задля групової солідарності готова відмовитися від себе. Якщо а ні у стосунках в парі, а ні в дружбі людина не досягає близькості, то вона стає самотньою. Небезпекою нереалізованості цього завдання розвитку є те, що інтимні, суперницькі та ворожі почуття людина відчуває до одних і тих самих людей [3].

Нездатність до близькості може суперечливо позначатися на професійній діяльності та взаєминах з колегами. З одного боку, це може провокувати занурення у роботу, а з іншого – нездатність встановлювати дружні взаємини з колегами та партнерами, перешкоджати досягненню успіху у роботі.

Завдяки розвиненому соціальному інтелекту та стійкому прагненню до об'єктивності, зрілій особистості властиві прийняття себе та інших такими, як вони є, безпосередність у вчинках, щирість у вияві своїх думок та почуттів, відверта та чесна поведінка у всіх ситуаціях, неприйняття умовностей, але водночас без грубого їх ігнорування. При встановленні доброзичливих міжособистісних взаємин зрілі особистості не забувають про інтереси діяльності.

Г.С. Абрамова також розглядає основні завдання розвитку у період дорослості крізь призму інтимних взаємин. Такими є створення сім'ї та досягнення інтимності. Її погляд ґрунтується на ідеях гуманістичної та екзистенційної психології.

У гуманістичній психології центральною ідеєю щодо розвитку дорослої особистості є самоактуалізація. У контексті важливості побудови взаємин А. Маслоу наголошує на необхідності вияву своїх переживань, у яких цілком розкривається сутність людини на протиположності демонстрації пози, маски, психологічного захисту.

Е. Фром найважливішою рисою людської особистості вважав здатність любити. Він писав про зрілу любов, якій властиві такі риси, як віддавання, турбота, відповідальність,

повага, знання. З цієї точки зору, зрілість міжособистісних взаємин є критерієм зрілості особистісної.

Про зрілість міжособистісних взаємин як критерій психологічної зрілості (здорового психічного розвитку) йдеться також у теорії стосунків Г. Саллівана. Він вважав, що показником здорового розвитку служить здатність переживати дружні почуття та сексуальний інтерес до однієї й тієї ж особи.

Висновки. Аналіз літературних джерел показує, що у сучасній психології не існує усталеної думки щодо меж етапів дорослості, проте, очевидно, що цей період охоплює більшу частину життя людини. Здатність до побудови міжособистісних стосунків визнається як одне із завдань розвитку й водночас – як його результат, як один із критеріїв особистісної зрілості. Чинники здатності до побудови міжособистісних стосунків (такі як самооцінка, самоствавлення тощо) будуть предметом наших наступних досліджень.

Список використаної літератури

1. Крайг, Г. Психология развития: [Текст]. СПб.: Питер, 2008. 992с.
2. Рубинштейн С. Л. Основы общей психологии. СПб.: Питер, 2000. 625с.
3. Эриксон Э. Детство и общество: [Текст] 2-е изд. СПб.: Ленато, 2006. 592с.

УДК 159.922.86-056.49

ПРОЯВИ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ У ПІДЛІТКОВОМУ ВІЦІ ТА ЇХ КОРЕКЦІЯ

Рабович І., здобувач ОС «бакалавр» спеціальності 053 «Психологія», 4 курс, РДГУ

Керівник: старший викладач Джейджер О. В.

Постановка проблеми. Одним з найтяжчих вікових періодів є саме підлітковий, адже в силу гормональної та психофізіологічної перебудови поведінка стає нестійкою та не завжди адекватною. В свою чергу напружений та нестійкий стан суспільства обумовлює ріст різноманітних відхилень в особистісному розвитку і в поведінці підростаючого покоління, що частіше проявляється такими формами як: схильність до порушення норм та правил, схильність до проявів адиктивної та деліквентної поведінки, схильність до самоушкоджень та саморуйнацій, схильність до агресії та насильства. Саме тому проблема девіантності підлітків торкає суспільство в цілому та викликає гострий дослідницький інтерес, а це в свою чергу сприяє вибудовуванню ефективної системи превенції та подолання асоціальних проявів у поведінці підлітка.

Мета. Цілий ряд специфічних якостей та характеристик у підлітків з проявами девіантності вказують на значні емоційні та поведінкові порушення, серед яких висока тривожність, дефектність ціннісної системи, як правило імпульсивні дії, агресивність та конфліктність, що значно утруднює їх спілкування з однолітками та батьками, створює значні перешкоди в їх вихованні та навчанні. Саме тому мета повідомлення полягає у визначенні психологічних засобів корекції девіантної поведінки у підлітковому віці для зменшення цих проявів.

Виклад основного матеріалу дослідження. На основі проведеного теоретичного аналізу наукової літератури можна вважати за потрібне наступне визначення поняття «девіантна поведінка підлітка», що, власне, означає порушення не будь-яких, а лише найбільш важливих для даного суспільства, в даний час, соціальних норм. А, власне, її прояви викликають негативну оцінку зі сторони інших людей. Особливістю поведінки, що відхиляється, є те, що вона наносить значну шкоду самій особистості та оточуючим людям. Вона є руйнівною: в залежності від форми – деструктивною або ж аутодеструктивною.

Варто зазначити, що розглянута поведінка, з одного боку, проявляється стійкими повторами, систематизованістю та узгоджується з загальною направленістю особистості, а з іншого боку супроводжується різними проявами соціальної дезадаптованості і цей стан, в

З М І С Т

Алексюк М. Молодіжний сленг – соціально-психологічна проблема чи спосіб самовираження сучасної молоді.....	3
Апостол М. Ставлення людини до процесу старіння.....	5
Бабич Л. Вікові особливості морального розвитку особистості у молодшому шкільному віці	7
Будько Н. Представлення родителів о вихованні дошкільників.....	9
Бурдина О. Проявление прокрастинации у студенческой молодежи.....	11
Вейна К. Загальний недорозвиток мовлення як психолого-педагогічна проблема.....	13
Войчук Т. Зміст корекційної роботи логопеда з дітьми з ринолалією.....	14
Ганусевич В. Проблемы влияния электронных сми на личность человека.....	16
Гордійчук Т. Соціальні мережі як детермінанта особистісного розвитку підлітків.....	17
Гордійчук І. Профілактика відхилень у поведінці молодших школярів у позаурочний час...	19
Грабовська С. До проблеми виховання безпечної поведінки дітей дошкільного віку.....	20
Гребеневич О. Формування в першокласників навичок читання й письма в умовах компетентнісної освіти.....	22
Гребіневич М. Роль ціннісних орієнтацій у формуванні професійного самовизначення у старших школярів.....	24
Гузей А. Вплив маніпулятивних дій на міжособистісне спілкування.....	26
Гузей А. Психологічний булінг в шкільному колективі: критерії та напрями прояву та напрями профілактики.....	28
Даниленко С. Генезис и трансформация змеиноного образа в белорусско-литовской мифологии.....	30
Демчук Д. Формування навичок безпечної поведінки дошкільників як теоретична проблема.....	32
Дем'янюк В. Роль емоційного інтелекту у професійній діяльності психолога.....	33
Дмитришина А. Особливість впливу стосунків з батьками на формування самооцінки дитини молодшого шкільного віку.....	35
Дрогомирецька О. Формування адаптивних здібностей молодших школярів з мовленнєвими порушеннями.....	37
Заговора Л. Мотивація як один з основних факторів у вивченні іноземної мови.....	38
Заговора Л. Вплив мотивації на ставлення підлітків до вивчення іноземної мови.....	40
Єфімова М. Розробка системи психологічних заходів щодо профілактики агресивної поведінки підлітків.....	41
Іслямова А. Розвиток слухової уваги і пам'яті у дітей дошкільного віку із загальним недорозвитком мовлення.....	44
Кардаш Є. Особливості практичної роботи, спрямованої на розвиток мовленнєвої здатності дитини з РСА.....	45
Касянчук М. Вплив булінгу на формування Я-концепції підлітків.....	47
Качуровська Д. Рівні особистісної готовності до професійної діяльності майбутніх психологів.....	49
Киричик Е. Проявление эмоций у девочек и мальчиков подросткового возраста.....	52
Климчук І. Причини емоційного вигорання під час пандемії у студентів.....	55
Кобець Д. Теоретичний аналіз проблеми мотивації молодших школярів.....	56
Ковальчук І. Теоретичні основи розвитку пізнавальної діяльності дітей шостого року життя із загальним недорозвитком мовлення.....	57
Ковальчук М. Казка та її роль у вихованні дитини.....	58
Козенюк М. Готовність до вибору професії як специфічне психологічне утворення особистості старшокласника.....	61
Командік О. Психологічні детермінанти розвитку лідерських якостей у молодших школярів.....	63
Конончук А. Особливості девіантної поведінки підлітків.....	65

Конончук К. Реалізація педагогічних умов формування навичок навчальної діяльності у дітей старшого дошкільного віку в ЗДО.....	66
Копель Ю. Діагносіка інтелектуального потенціалу дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивно-ресурсних центрах.....	69
Корольова О. До проблеми впровадження проектної технології в роботу закладу дошкільної освіти.....	70
Костінська М. Гендерні особливості мотивації до лідерства у студенської молоді.....	71
Кравчук У. Психолого-педагогічні основи розвитку уваги дітей дошкільного віку з порушеннями мовлення.....	74
Крушельницька Н. Особливості взаємодії малокомплектного ЗДО з сім'єю в умовах протиепідемічного карантину.....	76
Лабатій М. Використання дидактичних ігор і вправ з елементами розв'язання винахідницьких задач у процесі образотворчої діяльності дошкільників.....	78
Левчук М. Вплив структури сімейних відносин на взаємини старших дошкільників з ровесниками.....	81
Мельник Н. Розвиток творчих здібностей дітей дошкільного віку засобами комп'ютерних ігор.....	82
Мельник Ю. Дидактичні комп'ютерні ігри як засіб розвитку старших дошкільників: використання в практиці закладу дошкільної освіти.....	84
Мельничук Ю. Гендерне виховання як завдання дошкільної освіти.....	87
Менік Н. Дослідження питання виникнення тривожності у дітей старшого дошкільного віку.....	89
Микитюк В. теоретичний аналіз проблеми професійного самовизначення старшокласників..	90
Миронець Л. Виховання гуманних почуттів у дітей.....	92
Михайлова Т. Психологічні особливості поведінки підлітків у конфліктних ситуаціях.....	95
Михалюк М. Конвергенція сімейної та професійної мотивації у працюючої жінки.....	97
Мовчко О. Вплив пандемічної реальності на виникнення депресії в юнацькому віці.....	101
Одейчук І. Дослідження соціально-психологічних закономірностей формування стресостійкості у студентської молоді.....	103
Осадча І. Стиль батьківського виховання як детермінанта виникнення страхів у дошкільників з особливими освітніми потребами.....	104
Павлова Р. Вплив інтернету на психіку підлітка.....	107
Паршина Я. Побудова міжособистісних взаємин як завдання розвитку у період дорослості.....	108
Рабович І. Прояви девіантної поведінки у підлітковому віці та їх корекція.....	110
Романович І. Технології попередження суїцидальних тенденцій серед старших школярів.....	112
Серко в. Виховні можливості народних прислів'їв як засобів формування моральних норм поведінки дитини.....	114
Синяк О. Художні тексти в пізнавальному розвитку дошкільника.....	117
Сосонюк О. Психологічний аналіз фрустрації та її особливостей.....	119
Тищук К. Розвиток комунікабельності молодших школярів в умовах інклюзивного навчання.....	121
Урус К. Роль пізнавальної активності у становленні особистості молодшого школяра.....	123
Федорук І. Психологічні детермінанти формування самооцінки у підлітковому віці.....	125
Хомич М. Використання інтерактивних методів на уроках з технологічної освітньої галузі у початкових класах.....	127
Черуха А. Психологічні складові захисту від маніпуляцій.....	129
Шальнова О. Психологічний аналіз ставлення до цивільного шлюбу на етапі ранньої зрілості.....	130
Шепельчук і. Проблема адаптації першокласників до навчальної діяльності.....	135